

एवंगार्हस्थ्यदेतुं काममुत्कागृहस्थोचितान् दानधर्माचक्षुः श्रोतृपात्रादिगुणान् चक्षति किमिहादिना ब्राम्हणं ब्रह्मविदं लिङ्गिने ब्रह्मचारिणं सन्यासिने च देहादि लिङ्गवन्तं ॥१॥
 तावन्ति अभिपन्नाय शरणी कुर्वते लिङ्गी अलिङ्गी वा स्वधर्मसेवीयः स एव तपस्वी पात्रं चेत्यर्थः ॥२॥ स्वधर्मनिष्ठं पात्रं गुणमुत्काग्रं दानं दत्तं गुणमाह अह्येति दानं
 यदि प्रयच्छति तर्हि तस्य दातुरपूतत्वप्रयुक्तः को दोषः स्यात्तद्वद ॥३॥ अह्येति अह्ये वास्य पूतत्वं करोतीत्यर्थः ॥४॥ नेति अह्ये वास्य पूतत्वं कर्त्री चेत् कथं पात्रपरीक्षानभिधेयस्यादिसाक्ष्यः ॥५॥ देवानां समूहा
 देवात् अह्यादिभ्य इत्यर्थः हयं देवं कर्म सिध्यति फलदं भवति ननु ब्राम्हणगुणादिति भावः इत्यन्ते देवा इति शेषः देवं कर्म देवानुग्रहादेव पूर्णं भवति अह्यमात्रं प्रियत्वाद्देवानामिति भावः ॥६॥ विप्रं तु क

युधिष्ठिर उवाच किमाहुर्भरतश्रेष्ठपात्रं विप्राः सनातनाः ॥ ब्राम्हणं लिङ्गिने चैव ब्राम्हणं वाप्यलिङ्गिने ॥१॥ भीष्म उवाच स्ववृत्तिमभिपन्नाय लिं
 गिने चैत राय च ॥ देयमाहुर्महाराज उभावेतौ तपस्विनो ॥२॥ युधिष्ठिर उवाच अह्यापराया पूतो यः प्रयच्छे द्विजातये ॥ हयं कथं तथा दानं को
 दोषः स्यात्सितामह ॥३॥ भीष्म उवाच अह्यापूतो नरस्तातदुदौ तोपिनसंशयः ॥ पूतो भवति सर्वत्र किमु तत्वं महाकृते ॥४॥ युधिष्ठिर उवाच
 न ब्राम्हणं परीक्षेत देवेषु सततं नरः ॥ कथं प्रदाने तु बुधाः परीक्ष्यं ब्राम्हणं विदुः ॥५॥ भीष्म उवाच न ब्राम्हणः साधयते हयं देवास्त्रसिद्ध्यति ॥ देव
 प्रसादादिज्यंते यजमाने न संशयः ॥६॥ ब्राम्हणा न भरतश्रेष्ठ सततं ब्रह्मवादिनः ॥ मार्कण्डेयः पुरा प्राह इति लोकेषु बुद्धिमान् ॥७॥ युधिष्ठिर उवाच
 अपूर्वोप्यथवा विद्वान् संबंधी वा यथा भवेत् ॥ तपस्वी यज्ञशीलो वा कथं पात्रं भवेत्तु सः ॥८॥ भीष्म उवाच कुलीनः कर्मकृद्देवस्तथैवाप्यानृशं
 स्यवान् ॥ हीमानृक्तः सत्यवादी पात्रं पूर्वचये त्रयः ॥९॥ तत्रे मंशृणु मे पार्थ चतुर्णां तेजसां मतं ॥ पृथिव्याः काश्यपस्याग्नेर्माकण्डेयस्य चैव हि ॥१०॥

मं ब्राम्हणा नुग्रहादेव पूर्णं भवतीति तत्रानुग्रहकर्तरितपो बलमावश्यकमित्याशयेनाह ब्राम्हणानिति लोकेषु पितृपितामहादिषु पूजनीयेषु ब्रह्मिष्ठेष्वेव ब्राम्हण्यमस्तीति विद्यादित्यर्थः अग्निमुखो वेदे वाः पाणि
 मुरवाः पितर इत्याश्वलायनोदाहृतश्रुतेः श्रोतः स्मार्तौ दार्यो वाग्निः स्वतः ब्रह्मो देवांस्तर्पयति पाणिस्तु सत्कर्मवानेव पितृंस्तर्पयितुं शक्नोति नान्यथेति कथं चावश्यकी पात्रपरीक्षेति भावः ॥७॥ कथं केन हेतु
 नाः पूर्वीदीनां पंचानां पात्रत्वमिति प्रश्नार्थः ॥८॥ उत्तरे तु त्रयः अपूर्वसंबंधितपस्विनः कुलीनत्वादिगुणसप्तकयुक्ता एव पात्रत्वं भजंते परिशेषात् यज्ञशीलविहांसो कर्मकृद्देवपदेदितौ कुलीनत्वादिगुणपंच
 कयुक्तावेव एतेषां गुणानां मभावे पात्रत्वं न कस्यापीत्यर्थः ॥९॥ एतदेव वशिष्ठसंमत्या द्रढयति तत्रेति तेजसां तेजस्विनां सर्वज्ञानामिति यावत् ॥१०॥